

Nota aanbestedingsbeleid gemeen- te Nieuwkoop

(concept)

Januari 2007

Inhoud

1. LEESWIJZER.....	5
2. INLEIDING EN ACHTERGRONDEN.....	6
2.1. WAAROM INKOOP- EN AANBESTEDINGSBELEID?	6
2.2. BEGRIIP AANBESTEDING EN RELATIE MET INKOOP.	7
3. DOELSTELLING EN DOELGROEP.....	8
4. BELEIDSUITGANGSPUNTEN.....	9
4.1. JURIDISCHE BELEIDSUITGANGSPUNTEN.....	9
4.1.1. <i>Naleving wet- en regelgeving</i>	9
4.1.2. <i>Transparantie, objectiviteit en non-discriminatie</i>	10
4.1.3. <i>Aanbestedingsreglement</i>	12
4.2. ETHISCHE EN IDEËLE BELEIDSUITGANGSPUNTEN	12
4.2.1. <i>Duurzaam inkopen</i>	12
4.2.2. <i>Maatschappelijke eisen aan leveranciers</i>	13
4.2.3. <i>Integriteit leveranciers</i>	14
4.2.4. <i>Integriteitseisen aan bestuurders en ambtenaren</i>	14
4.3. ECONOMISCHE BELEIDSUITGANGSPUNTEN.....	14
4.3.1. <i>Concurrentie</i>	14
4.3.2. <i>Innovatief aanbesteden</i>	15
4.3.3. <i>Afweging tussen prijs en kwaliteit</i>	16
4.3.3.1. Selectiecriteria.....	16
4.3.3.2. Gunningscriteria.....	17
4.3.3.2.1. Laagste prijs.....	17
4.3.3.2.2. Economisch meest voordelige inschrijving.....	17
4.3.3.2.3. Gunning onder opschortende voorwaarde (Alcatel - arrest)	17
4.3.4. <i>Omgaan met (regionale / lokale) leveranciers en aannemers</i>	18
5. AANBESTEDING.....	19
5.1. ALGEMEEN.....	19
5.2. BEHOEFTESTELLING.....	20
5.3. HET RAMEN VAN DE WAARDE VAN EEN ‘WERK’, ‘DIENST’ OF ‘LEVERING’	20
5.4. DE AARD VAN DE OPDRACHT: ‘WERK’, ‘LEVERING’ OF ‘DIENST’	20
5.5. WIJZE VAN AANBESTEDEN	21
5.6. DE FINANCIËLE (DREMPELBEDRAGEN) TOETS	23
5.6.1. <i>Drempelbedragen</i>	23
5.6.2. <i>Europese drempelbedragen</i>	24
5.6.3. <i>Gemeentelijke drempelbedragen</i>	25
5.7. AFWIJKINGEN VAN DREMPELBEDRAGEN	25
6. OVERIGE ASPECTEN	28
6.1. NATIONAAL DWINGEND UNIFORM AANBESTEDINGSKADER	28
6.2. BESTEKKEN EN UNIFORME ADMINISTRATIEVE VOORWAARDEN	28
6.2.1. <i>Bestek</i>	28
6.2.2. <i>Uniforme administratieve voorwaarden</i>	28
6.2.2.1. UAV 1989.....	28
6.2.2.2. UAV-GC (Geïntegreerde contractvormen) 2005 bij innovatief aanbesteden.....	29
6.3. AANBESTEDING VAN INFRASTRUCTURELE WERKEN (SCALA-ARREST)	29
6.4. WET KETENAANSPRAKELIJKHEID	29

BIJLAGE A: AANBEVOLEN WERKWIJZE GUNNING ONDER OPSCHORTENDE VOORWAARDE (ALCATEL-ARREST).....	33
BIJLAGE B: VOORWAARDEN IN AANNEMINGSOVEREENKOMST GEBRUIK G- REKENING	35
BIJLAGE C: AFWIJKINGEN EN AANVULLINGEN OP DE UAV 1989	37

1. Leeswijzer

In deze notitie wordt beschreven welk beleid en welke werkwijze de gemeente Nieuwkoop hanteert bij het aanbesteden van opdrachten.

Aan de hand van kaders en richtlijnen wordt aangegeven hoe het aanbesteden binnen de organisatie dient te worden uitgevoerd.

Er wordt ingegaan op alle aanbestedingsvormen, inclusief de geldende voorschriften met betrekking tot het 'Europees aanbesteden' feitelijk voor alle activiteiten die leiden tot een contract met een externe opdrachtnemer.

2. Inleiding en achtergronden

2.1. *Waarom inkoop- en aanbestedingsbeleid?*

De voornaamste redenen voor het vaststellen van inkoop- en aanbestedingsbeleid houden verband met de naleving van relevante wet- en regelgeving en het streven van de organisatie naar integriteit en efficiëntie. De gemeente vervult als overheidsorganisatie een voorbeeldfunctie. De gemeente moet als overheid de wet- en regelgeving zorgvuldig naleven. Bij de overheid staat naleving van de wet- en regelgeving voorop, ook als dit vanuit bedrijfseconomisch oogpunt gezien ongewenste effecten zou hebben. De gemeente moet transparant opereren en verantwoording kunnen afleggen over de besteding van publieke gelden. De doelmatigheid van overheidsinkopen moet aantoonbaar en controleerbaar zijn. Een efficiënt ingerichte en uitgevoerde inkoop- en aanbestedingsorganisatie leidt niet alleen tot mogelijke besparingen, maar geeft ook zichtbare verbeteringen van de kwaliteit van opdrachten en bestekken en daarmee meer kwaliteit voor de beste prijs. In het inkoop- en aanbestedingsbeleid legt de gemeente vast welke uitgangspunten en procedures zij hanteert bij het inkopen en aanbesteden.

De gemeente dient zich tot doel te stellen een integere, rechtmatige en doelmatige inkoper te zijn. Met integer wordt bedoeld handelend volgens de wet en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur (onder meer openbaarheid, objectiviteit en zorgvuldigheid). Bij doelmatig gaat het om het efficiënt en effectief inzetten van publieke middelen.

In het inkoop- en aanbestedingsbeleid kan de gemeente onder meer vastleggen welke uitgangspunten en procedures zij hanteert bij inkopen en aanbesteden, hoe zij de inkoopfunctie organisatorisch vorm geeft en bijvoorbeeld hoe zij omgaat met leveranciers.

De gemeente Nieuwkoop streeft naar een gecoördineerde inkoop met een gedifferentieerde uitvoering. De gemeentelijke afdelingen zijn zelfstandig verantwoordelijk voor de **afdelingsspecifieke** inkoop. De **afdelingsoverstijgende** inkoop zal centraal dan wel gecoördineerd worden uitgevoerd. Het gaat hierbij voornamelijk om de aankoop van goederen of diensten waarvan binnen de gehele organisatie gebruik wordt gemaakt, bijvoorbeeld kantoormeubilair, drukwerk, kantoor- en schrijfbenodigdheden, schoonmaakdiensten, uitzendkrachten, adviseurs, gereedschappen.

Doordat de uitvoering van de inkoopfunctie ‘versnipperd’ door de organisatie plaatsvindt, bestaat het risico, dat de gemeente als organisatie niet eenduidig met betrekking tot aanbestedingen handelt. Hierdoor kan bij (potentiële) opdrachtnemers een onduidelijk beeld ontstaan van de wijze waarop de gemeente zich als opdrachtgever gedraagt. Dat is uiteraard niet wenselijk en moet worden voorkomen.

Vanuit de Europese Unie en op nationaal niveau is verhoogde aandacht voor het inkoop- en aanbestedingsbeleid bij overheidsinstellingen.

De rapportage van de parlementaire enquêtecommissie bouwfraude geeft een aantal knelpunten ten aanzien van de rol van de overheid in het nationale en Europese aanbestedingsbeleid, die verbetering behoeven.

Naleving van de relevante Europese wet- en regelgeving staat op dit moment hoog op de (politieke) agenda, omdat uit onderzoek dat het ministerie van Economische Zaken heeft laten uitvoeren blijkt dat de Europese aanbestedingsrichtlijnen door de onderzochte Nederlandse aanbestedende diensten in hoge mate niet worden nageleefd. Met ingang van de jaarrekening 2004 is de accountantscontrole bij gemeenten verscherpt. De accountant controleert onder meer of conform de Europese regelgeving en het gemeentelijke aanbestedingsbeleid is gehandeld. Niet rechtmatig gedane aanbestedingen kunnen leiden tot een afkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening. De rijksoverheid stimuleert dat overheidsinstellingen efficiënter en integer inkopen. Aan de andere kant stappen leveranciers eerder naar de rechter om bij vermeend onrechtmatig handelen van de overheid claims tot schadevergoeding in te dienen.

De aanbestedingen die in het verleden in de gemeenten Liemeer, Nieuwkoop en Ter Aar gehouden (Europese) hebben tekortkomingen laten zien. Binnen de drie gemeenten werd niet op een éénduidige wijze aanbesteed. In de praktijk werd veelvuldig afgeweken van de vastgestelde gemeentelijke drempelbedragen en werd te vaak besloten tot onderhandse aanbesteding.

2.2. Begrip aanbesteding en relatie met inkoop.

Het begrip ‘aanbesteding’ wordt niet alleen gebruikt bij de aanneming van werken, maar ook bij de opdrachtverstrekking voor het leveren van diensten en leveringen (“de inkoop”). Het begrip “aanbesteding” is geen synoniem voor opdrachtverlening als zodanig, maar wordt gebruikt als aanduiding van een bijzondere (vraag)vorm voor het totstandkomen van een opdracht.

Aanbesteding gaat in deze zin dus vooraf aan de gunning van een opdracht c.q. de totstandkoming van een overeenkomst. In juridische termen spreken we bij aanbesteding over de ‘precontractuele fase’.

Van aanbesteding wordt alleen gesproken wanneer meer dan één aanbieder wordt uitgenodigd om zich als gegadigde voor het verstrekken van de opdracht in te schrijven op basis van een bestek (bij werken) of een Programma van Eisen (bij diensten en leveringen). Wanneer slechts één aanbieder in de gelegenheid wordt gesteld om zich in te schrijven is sprake van een ‘enkelvoudige uitnodiging’.

3. Doelstelling en doelgroep

Bij het (inkopen en) aanbesteden worden gemeenschapsgelden aangewend.

De gemeente heeft dus de verantwoordelijkheid deze gelden op een rechtmatige, efficiënte en integere wijze te besteden. Dit vereist zorgvuldigheid. Gelet op haar verantwoordelijkheid is het noodzakelijk om te beschikken over een heldere en eenduidige werkwijze.

Gelet op die gemeentelijke verantwoordelijkheid kunnen de volgende doelstellingen voor het aanbesteden worden geformuleerd:

- bevorderen van de naleving van wet- en regelgeving op het terrein van aanbesteden, zodat het risico van claims en gerechtelijke procedures wordt uitgesloten;
- waarborgen van de integriteit bij de aanbesteding, zowel intern als extern;
- bevorderen van economisch aanbesteden, dat wil zeggen, het op zodanige wijze aanbesteden dat een zo efficiënt mogelijke inzet van geldelijke middelen wordt bereikt;
- verantwoording van gevolgde aanbestedingsprocedures.

Met het oog op deze doelstellingen is er in deze nota naar gestreefd heldere uitgangspunten en randvoorwaarden te formuleren, die door de gehele gemeentelijke organisatie gehanteerd worden bij de uitvoering van aanbestedingen. Om de uit oogpunt van betrouwbaarheid noodzakelijke transparantie ook buiten de gemeentelijke organisatie te bereiken, zal deze notitie openbaar worden gemaakt.

Deze nota kan dienen om de medewerkers die betrokken zijn bij het aanbestedingsproces te ondersteunen bij een correcte, efficiënte en effectieve uitvoering van hun taken op dit gebied. Deze nota bevat daarom niet alleen voorschriften maar is tevens bedoeld als leidraad bij de uitvoering van inkooptaken, daar waar het aanbestedingen betreft. Een onderdeel hiervan bestaat uit het aanreiken van de (nationale en internationale) wet- en regelgeving, waaraan de gemeente bij de uitvoering van inkooptaken c.q. aanbestedingen dient te voldoen en een toelichting hoe daarmee om te gaan.

4. Beleidsuitgangspunten

4.1. Juridische beleidsuitgangspunten

De gemeente Nieuwkoop hanteert de volgende juridische beleidsuitgangspunten:

1. Naleving van wet- en regelgeving (rechtmatig handelen);
2. Nastreven van transparantie, objectiviteit en non-discriminatie;
3. Toepassen van een aanbestedingsreglement (werken).

4.1.1. Naleving wet- en regelgeving

Europese aanbestedingsrichtlijn ‘Leveringen’, ‘Diensten’ en ‘Werken’

De Nederlandse staat heeft de richtlijn omgezet in nationaal recht door middel van het Besluit van 16 juli 2005, houdende regels betreffende de procedures voor het gunnen van overheidsopdrachten voor ‘werken’, ‘leveringen’ en ‘diensten’ (Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten, Bao), gepubliceerd in het Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, jaargang 2005, nummer 408.

Deze richtlijn geldt voor opdrachten van overheden die een bepaalde waarde (zogenaamde drempelwaarde) te boven gaan en heeft rechtstreekse werking. In de praktijk zal eerst moeten worden beoordeeld of er sprake is van een ‘Werk’, ‘Levering’ of ‘Dienst’ in de zin van de richtlijn. In de tweede plaats kan de vraag zijn wat nu precies de geraamde waarde van een opdracht is. De richtlijn geeft daarover een aantal regels. Belangrijk is dat opdrachten niet mogen worden gesplitst om deze aan de toepassing van de richtlijn te onttrekken. In de praktijk valt dit echter niet altijd eenvoudig vast te stellen. In deze notitie wordt verder niet ingegaan op alle details van de richtlijn en de problemen die zich bij de uitleg daarvan kunnen voordoen. In het handboek Inkoop wordt in katern 4, EG aanbesteden in het kort de strekking van de richtlijn beschreven. Van belang is dat, indien sprake is van een opdracht voor een ‘Werk’, ‘Dienst’ of ‘Levering’, of een combinatie daarvan, die mogelijk anderszins onder de richtlijn zou kunnen vallen, per geval zorgvuldig wordt onderzocht of dit het geval is. Zonodig wordt daarover (extern) advies ingewonnen.

De Raamwet EEG voorschriften aanbestedingen en het Besluit Overheidsaanbestedingen

Met deze wet wordt de gemeente verplicht de Europese aanbestedingsrichtlijn toe te passen.

Het EG verdrag

Ook voor het inkopen en aanbesteden is de gemeente onderworpen aan de basisbepalingen van het EG verdrag inzake de interne markt.

De Algemene wet bestuursrecht

Hierin zijn de algemene beginselen van behoorlijk bestuur geformuleerd, zoals het zorgvuldigheids-, gelijkheids-, vertrouwens- en redelijkheidsbeginsel. Dit betekent onder meer dat de gemeente bij het verlenen van opdrachten zorgvuldig te werk zal moeten gaan. De gemeente zal moeten motiveren waarom de leverancier die heeft

ingeschreven of een offerte heeft uitgebracht niet is gekozen. Ook opgewekte verwachtingen kunnen een rol spelen.

De Gemeentewet

De wet bevat o.a. een regeling omtrent de bevoegdheden van het college van burgemeester en wethouders tot het aangaan van privaatrechtelijke rechtshandelingen, zoals het sluiten van overeenkomsten voor de levering van goederen, het verrichten van diensten en de uitvoering van werken. Per 1 januari 2004 is bepaald dat de accountant een belangrijke rol heeft op het gebied van de controle van de rechtmatigheid bij aanbestedingen.

Het Burgerlijk Wetboek

Relevante artikelen hiervan zijn van toepassing ten aanzien van het contractenrecht, aannemingsrecht en de opdrachtverlening.

Wet BIBOB (Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur)

De Wet BIBOB geeft gemeenten een instrument in handen om zich tegen het risico, dat zij ongewild criminele activiteiten faciliteert, te beschermen. Een advies van het Bureau BIBOB kan namelijk worden gebruikt bij de onderbouwing van een weigerings- en/of intrekingsgrond. Tevens kan de wet BIBOB worden toegepast bij overheidsopdrachten, omdat zij in sommige gevallen bij concrete aanbestedingen de mogelijkheid geeft advies te vragen over de aanwezigheid van feiten en omstandigheden die aanleiding kunnen zijn om partijen uit te sluiten. De branches waarbinnen overheidsopdrachten kunnen worden geweigerd op grond van de wet zijn beperkt tot de ICT-, de bouw- en de milieubranche. Bij aanbesteding van overheidsopdrachten moet het gaan om opdrachten met een 'aanzienlijke maatschappelijke of economische waarde'.

4.1.2. Transparantie, objectiviteit en non-discriminatie

Met dit uitgangspunt onderstreept de gemeente het belang van openbare controle op bestuurlijke en ambtelijke integriteit en de doelmatige besteding van publieke gelden. Iedere leverancier krijgt dezelfde kans en selectie gebeurt op basis van vooraf geformuleerde relevante criteria.

Gepaste mate van openbaarheid

Het Gemeenschapsrecht op het gebied van overheidsopdrachten bestaat niet alleen uit de aanbestedingsrichtlijnen, maar ook uit bepalingen van primair recht, vervat in het EG verdrag: concurrentie, transparantie en non-discriminatie. Deze bepalingen zijn van toepassing op **alle** overheidsopdrachten. Dus ook op opdrachten die niet of niet volledig onder de toepassing van de Europese aanbestedingsrichtlijn valt, zoals opdrachten **onder de Europese drempelbedragen**. Om aan de vereisten van transparantie en non-discriminatie te voldoen zal de gemeente ook deze overheidsopdrachten moeten publiceren en vervolgens objectieve selectie- en gunningscriteria moeten toepassen. Transparantie kan worden gewaarborgd door, onder andere publicatie van een (voor) aankondiging in dagbladen of gespecialiseerde kranten of door plaatsing op de eigen website. De precieze vereiste omvang en vorm van transparantie hangt af van het voorwerp van de opdracht, de waarde van de opdracht en de mate waarin de be-

langstelling van alleen regionale, of nationale, of zelfs Europese inschrijvers gewekt kan zijn.

Transparantie omvat tevens het schriftelijk vastleggen van besprekingen en contacten met inschrijvers, bijvoorbeeld in de vorm van nota's van inlichtingen en processen-verbaal.

Het onderhands aanbesteden van overheidsopdrachten zonder daaraan (een vorm van) publiciteit of openbaarheid te geven, lijkt, gezien recente jurisprudentie en uitspraken van de Europese Commissie, niet zonder risico's. Het valt niet uit te sluiten dat bij voorbaat gepasseerde potentiële gegadigden bij een onderhandse opdracht zonder publiciteit, vanwege de nadere uitleg van het transparantiebeginsel, aanleiding zullen vinden om procedures tegen de gemeente te voeren.

De gemeente loopt het risico dat haar onrechtmatig handelen, dat wil zeggen handelen in strijd met de fundamentele rechtsbeginselen die aan het aanbestedingsrecht ten grondslag liggen, kan worden verweten, wanneer zij overgaat tot een onderhandse aanbestedingsprocedure zonder daaraan de nodige publiciteit te geven.

De gemeente Nieuwkoop zal daarom voorafgaande aan de aanbestedingsprocedure nagaan voor wie, lokale, regionale, landelijke of zelfs Europese gegadigden, de betreffende opdracht interessant kan zijn. Afhankelijk van die mogelijke interesse zal de gemeente het publiciteitsmiddel kiezen.

Een opdracht van geringe waarde of als de opdracht alleen voor lokale gegadigden interessant kan zijn, zal de opdracht worden vermeld op de gemeentelijke website of in een regionale of lokale krant. Voor opdrachten die ook voor regionale gegadigden interessant kan zijn, is een advertentie in een regionaal blad het aangewezen instrument. Een grotere opdracht of een opdracht die voor gegadigden in het hele land interessant kan zijn dient op nationaal niveau bekend te worden gemaakt, bijvoorbeeld in een nationaal dagblad of, als de opdracht heel specifiek is, in een vakblad. Tevens kunnen zowel nationale als Europese aanbestedingen gratis worden gepubliceerd via www.aanbestedingskalender.nl.

De aankondiging zelf dient de nodige informatie te bevatten aan de hand waarvan potentiële inschrijvers kunnen beslissen of zij geïnteresseerd zijn in deelname aan de procedure (zoals de selectie- en gunningscriteria, of waar documentatie over deze criteria beschikbaar is). De aankondiging omvat tevens het voorwerp van de opdracht, waar documentatie kan worden aangevraagd, naam en adres van een contactpersoon en tot wanneer offertes kunnen worden ingediend.

De Europese Commissie heeft zich nog niet uitgelaten over een drempelwaarde voor aanbesteding met gepaste mate van openbaarheid. Indien uit toekomstige uitspraken van de Europese Commissie of jurisprudentie mocht blijken dat de in deze nota voorgestelde gemeentelijke drempelbedragen niet acceptabel zouden zijn, zullen de gemeentelijke drempelbedragen worden aangepast.

In de tussentijd geldt: hoe lager de drempelbedragen worden gelegd, des te minder risico's worden er Europeesrechtelijk gelopen.

De gemeente zal opdrachten die "met gepaste mate van openbaarheid" zijn aanbesteed periodiek evalueren, zodat voor de meest voorkomende situaties een geschikte en praktische werkwijze kan worden ontwikkeld.

4.1.3. Aanbestedingsreglement

In een dergelijk reglement worden de eisen uit de wetgeving vertaald naar de praktijk. Door het hanteren van een aanbestedingsreglement zijn alle eisen waaraan de procedure moet voldoen vooraf kenbaar en duidelijk. De gemeente is niet verplicht om een aanbestedingsreglement van toepassing te verklaren.

Voor 'Werken' kan het Aanbestedingsreglement Werken 2005 (ARW 2005) worden toegepast of er kan een eigen reglement worden gemaakt, (bijvoorbeeld afgeleid van het Uniform Aanbestedingsreglement 2001, UAR 2001).

De VNG heeft haar leden, bij brief van 29 november 2005, geadviseerd om het ARW 2005 van toepassing te verklaren.

Voor 'Leveringen' is geen vastgesteld standaardreglement beschikbaar.

Voor 'Diensten' is sinds maart 2004 voor de rijksoverheid de Algemene Rijksvoorwaarden voor het verstrekken van opdrachten tot het verrichten van diensten (AR-VODI) van toepassing.

Het ARW 2005 wordt van toepassing verklaard voor 'Werken', die niet Europees worden aanbesteed.

Voor 'Werken' die Europees dienen te worden aanbesteed geldt de Europese richtlijn 2004/18/EG, d.d. 31 maart 2004. Genoemde richtlijn is omgezet in nationaal recht door middel van het Besluit van 16 juli 2005, houdende regels betreffende de procedures voor het gunnen van overheidsopdrachten voor 'Werken', 'Leveringen' en 'Diensten' (Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten, Bao). De uitwerking hiervan is opgenomen in het ARW 2005 (Europees).

4.2. Ethische en ideële beleidsuitgangspunten

Ethische en ideële beleidsuitgangspunten (waarden en normen):

1. Aandacht voor duurzaam inkopen;
2. Maatschappelijke eisen aan leveranciers;
3. Integriteit van leveranciers;
4. Integriteitseisen aan bestuurders en ambtenaren.

4.2.1. Duurzaam inkopen

De Rijksoverheid heeft Duurzaam Inkopen onder de naam 'Milieugericht Overheidsaanschaffingenbeleid' voor het eerst genoemd in de Nota Milieu & Economie (1997). In het Nationaal Milieubeleidsplan 4 (2001) is de koppeling met milieuzorg gemaakt. De uitvoeringsprogramma's 'Duurzaam Inkopen' (start 1999) en 'Met Preventie naar Duurzaam Ondernemen' (2001) ondersteunen de inkoper bij de invulling van de gestelde doelstellingen op het gebied van Duurzaam Inkopen. Deze doelstellingen zijn als volgt:

- invulling geven aan de voorbeeldfunctie;
- behalen van milieuwinst en innovatie bij leveranciers;

- producten aanmoedigen (vraag ten opzichte van het aanbod).

De gemeente Nieuwkoop zal duurzaam inkopen/aanbesteden, waarbij de levenscyclus, toepassing van materialen en middelen en hun effect op milieu en samenleving kritisch worden beschouwd, met als doel bij te dragen aan een beter milieu en hierin een voorbeeld te zijn voor de samenleving.

Ook de kostencomponent en de kwaliteit zullen als afwegingsfactoren in beschouwing worden genomen.

De mate waarin de gemeente invulling kan geven aan duurzaam inkopen, wordt begrensd door Europese, nationale en provinciale regelgeving.

4.2.2. Maatschappelijke eisen aan leveranciers

De gemeente wil dat leveranciers/aannemers zich houden aan gangbare normen en waarden op het gebied van arbeidsvoorwaarden, zoals redelijke beloning werknemers, geen kinderarbeid en geen discriminatie. In het bijzonder zal kinderarbeid niet worden getolereerd.

Van alle deelnemers aan een aanbestedingsprocedure als onderdeel van de selectiecriteria wordt gevraagd te waarborgen, dat zij geen producten leveren/gebruiken die zijn vervaardigd met gebruikmaking van kinderarbeid en dat bij de bedrijfsuitoefening geen gebruik wordt gemaakt van (producten die zijn vervaardigd door) kinderarbeid.

In de door Nederland geratificeerde verdragen van de International Labour Organisation (ILO) zijn fundamentele arbeidsnormen vastgelegd. Dit betreft o.a. het verbod op kinderarbeid, het verbod op gedwongen tewerkstelling en het verbod op discriminatie op de werkplek.

In de overeenkomst met een leverancier/aannemer wordt bedongen dat de gemeente de overeenkomst onmiddellijk geheel of gedeeltelijk kan ontbinden, indien blijkt dat leverancier/aannemer producten levert/gebruikt die zijn vervaardigd met gebruikmaking van kinderarbeid, bij de bedrijfsuitoefening gebruik maakt van (producten die zijn vervaardigd met gebruikmaking van) kinderarbeid, dan wel tijdens de uitvoering van de opdracht een van de andere fundamentele arbeidsnormen, zoals vastgelegd in de door Nederland geratificeerde verdragen van de International Labour Organisation (ILO), schendt.

Soms bestaat de wens om de leverancier/aannemer een verplichting op te leggen over personele werving. Het is mogelijk te bepalen dat een bepaald percentage van de vacatures binnen het bedrijf van de leverancier/aannemer moet worden opgevuld door arbeidsgehandicapten of langdurig werklozen. Ook is het mogelijk een leerlingbouwplaats te eisen. Wat niet mag, is bepalen dat deze mensen uit een bepaalde regio moeten komen.

Als de wens bestaat gebruik te maken van deze mogelijkheden, dienen ook de kostencomponent (mogelijk prijsverhogend effect van dergelijke eisen) en de kwaliteit (mogelijke effect van dergelijke eisen op de kwaliteit van het product, de dienst of het werk) als afwegingsfactoren in beschouwing te worden genomen.

In navolging van het regionale convenant leerlingbouwplaatsen zal de gemeente Nieuwkoop bij aanbesteding van bouwprojecten de eis van leerlingbouwplaatsen opnemen in bestekken en overeenkomsten.

4.2.3. Integriteit leveranciers

Uit oogpunt van integriteit kan aan leveranciers worden gevraagd of men bereid is zich aan een antecedentenonderzoek te onderwerpen. Wet BIBOB geeft gemeenten een instrument om de integriteit van leveranciers te beoordelen. Het BIBOB - instrumentarium is echter gericht op een beperkt aantal branches, te weten ICT, milieu en bouw, en dan alleen nog indien het opdrachten met een aanzienlijke maatschappelijke of economische waarde betreft. Bij opdrachten met een aanzienlijke maatschappelijke waarde gaat het om opdrachten waarbij met gevoelige gegevens of kostbare producten wordt gewerkt, waarbij noodvoorzieningen of veiligheidsmaatregelen worden ingevoerd, of opdrachten zoals onderhoudswerkzaamheden die worden uitgevoerd in gebouwen of aan systemen die onder strenge beveiliging staan. Bij opdrachten met een aanzienlijke economische waarde gaat het om opdrachten waarvan de waarde gelijk is aan of hoger is dan de Europese drempelbedragen.

Gemeenten zijn niet verplicht om gebruik te maken van de Wet BIBOB. Om gebruik te kunnen maken van de Wet BIBOB dient de gemeente een beleidskader te ontwikkelen. De gemeente zal onderzoeken of en in hoeverre de gemeente de mogelijkheden die de instrumenten van de Wet BIBOB bieden in de praktijk kan en wenst te benutten en wat invoering van de Wet BIBOB betekent voor de interne organisatie en regelgeving.

4.2.4. Integriteitseisen aan bestuurders en ambtenaren

De beleidsuitgangspunten en voorschriften op het gebied van integriteit van bestuurders en ambtenaren worden door de gemeente Nieuwkoop vastgelegd in een integriteitsnota met gedragscodes voor bestuurders en ambtenaren.

4.3. Economische beleidsuitgangspunten

Economische beleidsuitgangspunten zijn:

1. de mate waarin concurrentie wordt gezocht;
2. het beleid ten aanzien van innovatief aanbesteden;
3. de afweging tussen prijs en kwaliteit;
4. het omgaan met (regionale/lokale) leveranciers en aannemers.

4.3.1. Concurrentie

Een algemeen uitgangspunt van de gemeente Nieuwkoop is dat zoveel mogelijk in concurrentie wordt ingekocht. In welke mate is doorgaans afhankelijk van de waarde

van de in te kopen diensten, leveringen of werken. Ook kan het aantal mogelijke leveranciers in relatie met het werk of dienst bepalend zijn.

De gemeente heeft de keuze uit vier vormen van marktbenadering:

- Enkelvoudige uitnodiging: De gemeente kiest zelf een leverancier uit. Er is geen sprake van concurrentie.
- (Meervoudig) onderhands aanbesteden: Er is beperkte concurrentie tussen een aantal zelfgekozen leveranciers.
- Openbaar aanbesteden: De gemeente plaatst nationaal een aankondiging voor een opdracht. Er is vrije concurrentie tussen alle leveranciers uit het hele land.
- Europees aanbesteden: De gemeente plaatst op Europees niveau een aankondiging voor een opdracht. Er is vrije concurrentie tussen alle Europese leveranciers.

4.3.2. Innovatief aanbesteden

Innovatief aanbesteden staat voor een aanbestedingsproces waarbij de gemeente maximaal gebruik maakt van de kennis en innovatiekracht die in de markt aanwezig is. Bij traditioneel aanbesteden schrijft de opdrachtgever in het Programma van Eisen (PvE) en/of bestek gedetailleerd voor wat een opdrachtnemer moet uitvoeren (technisch specificeren) en gunt de opdracht op basis van de laagste prijs of, in het geval van de economisch meest voordelige aanbieding, op basis van een combinatie van kwaliteit en prijs.

Kenmerken van innovatief aanbesteden zijn:

- Het opstellen van een inkoopplan (inkoopstrategie) per opdracht. Hierin beschrijft de opdrachtgever de opdrachtdelen die hij onderscheidt, de contractvorm(en) die hij hanteert en het aantal te contracteren partijen.
- Het functioneel specificeren van een PvE. Functioneel specificeren houdt in dat de gemeente op een hoger niveau specificeert, bijvoorbeeld gebruikerseisen definieert (bijvoorbeeld voorgestane gebruik van een ruimte, hoe lang iets moet meegaan, etc.). Zo kunnen marktpartijen de beste (technische) oplossing inbrengen die voldoet aan het functionele kader. In het PvE dient voor de beschreven specificaties te worden vastgelegd welke minimumeisen de gemeente stelt aan een bepaald product, te leveren diensten of op te leveren werk. Aan deze minimumeisen zullen inschrijvers in een aanbesteding moeten voldoen. Ook kan de gemeente aangeven welke additionele wensen zij heeft ten aanzien van de aan te besteden opdracht. Inschrijvers zullen dan moeten aangeven op welke wijze zij aan deze wensen tegemoet kunnen komen.
- Het streven naar geïntegreerde contracten waarin ontwerp, constructie, onderhoud en mogelijk (co-)financiering zijn ondergebracht (bijvoorbeeld voor de aanleg van wegen).
- Het uitvoeren van risicoanalyses. Hierin bepaalt de gemeente welke risico's aanwezig zijn tijdens de voorbereiding en uitvoering van een aanbesteding en gedurende de looptijd van de af te sluiten overeenkomst(en).

Niet elke opdracht is geschikt om innovatief aan te besteden. Daarom zal de gemeente per opdracht beoordelen of de opdracht innovatief kan worden aanbesteed.

Als een opdracht die zich daarvoor leent innovatief kan worden aanbesteed en het gemeentelijke aanbestedingsbeleid in verband met de omvang van de opdracht een

openbare aanbesteding voorschrijft, dient al in de selectiefase de openbaarheid te worden gezocht. De gemeente gebruikt de openbare aanbestedingsprocedure in dat geval slechts voor het vinden van de meest geschikte gegadigde.

Volgens een publicatie van de Stuurgroep RAW 2000, waaraan o.a. de gemeente Rotterdam en Rijkswaterstaat een bijdrage hebben geleverd (“Het Geïntegreerd Samenwerkingsconcept, gezien vanuit het contractueel kader”) zijn 3 scenario’s denkbaar volgens welke geïntegreerde contracten kunnen worden opgedragen, te weten:

- gunning op basis van prijs en kwaliteit (object)
- selectie en gunning op kwaliteit (aanbieder)
- selectie op kwaliteit (aanbieder) en gunning op prijs en kwaliteit (object).

Voordeel van het derde scenario ten opzichte van de andere twee scenario’s is dat in beginsel een snelle en economisch verantwoorde aanbestedingsprocedure kan plaatsvinden én bij het contracteren zekerheid over prijs en kwaliteit is.

Het derde scenario houdt in dat een prijsaanbieding in eerste instantie niet wordt gevraagd. Pas na de selectie met één gegadigde wordt de aanbestedingsprocedure vervolgd. De overige gegadigden blijven tot contractering in de wachtkamer zitten. De geselecteerde gegadigde krijgt de gelegenheid (als eerste) een prijsaanbieding te doen, bestaande uit een nadere uitwerking van de vraagspecificatie en een hierop gebaseerde prijsaanbieding. Na aanvaarding van de aanbieding door de gemeente wordt de overeenkomst voor realisatie afgesloten. Indien partijen niet tot overeenstemming komen, wordt een tweede gegadigde in de gelegenheid gesteld een aanbieding te doen.

4.3.3. Afweging tussen prijs en kwaliteit

Bij het beoordelen van de offertes staan de gemeente twee gunningscriteria ter beschikking, te weten de laagste prijs en de economisch meest voordelige aanbieding (samenstel van meerdere criteria). Gunningcriteria definiëren de minimumeisen waaraan de aanbieder dient te voldoen. Pas wanneer een leverancier aan de selectiecriteria voldoet, worden de aanbiedingen beoordeeld aan de hand van de gunningscriteria.

4.3.3.1. Selectiecriteria

Selectiecriteria definiëren de minimumeisen waaraan de leverancier/aannemer moet voldoen. Selectiecriteria zijn alle maatschappelijke, technische, organisatorische en financieel-economische eisen waaraan een leverancier/aannemer zowel op de dag van inschrijving als op de dag van opdrachtverlening moet voldoen.

Op maatschappelijke eisen is in deze nota al eerder ingegaan.

Bij technische eisen gaat het om vakkundigheid, efficiency, ervaring en betrouwbaarheid. Dit kan blijken uit beroepsdiploma’s, een referentielijst, personeelsomvang, beschikbare technici, beschikbaar materieel, kwaliteitsborging, kwaliteitsbewaking en kwaliteitscertificaten (bijvoorbeeld ISO).

Als bewijs van beroepsbekwaamheid zal worden gecontroleerd of de inschrijver is ingeschreven in het beroeps- of handelsregister. Indien de uitoefening van het beroep of bedrijf is voorbehouden aan een beroepsorganisatie of een vergunning is vereist, kan het lidmaatschap respectievelijk het houden van een vergunning worden geëist. Bij financieel-economische eisen gaat het om gegevens en documenten waarmee de financiële en economische draagkracht kan worden aangetoond (solvabiliteit, liquiditeit en rentabiliteit), zoals een bankverklaring, balansen en jaarverslagen, omzetcijfers en verzekeringsbewijzen.

Selectiecriteria kunnen ook uitsluitingscriteria zijn (zoals faillissement, surséance van betaling, ernstige beroepsfout of beroepsdelict en het niet afdragen van belastingen en premies).

Het stellen van disproportionele selectiecriteria is in strijd met de Europese aanbestedingsregels. Dit betekent dat de selectiecriteria niet te zwaar mogen zijn in relatie tot de te vergeven opdracht.

4.3.3.2. *Gunningscriteria*

4.3.3.2.1. Laagste prijs

Wanneer de gemeente de opdracht tegen de laagste prijs gunt, is het beoordelen van de offertes relatief eenvoudig. De gemeente controleert of de aanbiedingen voldoen aan de vooraf vastgestelde en bekendgemaakte minimum- c.q. selectie-eisen, waarna de prijs de doorslag geeft. Het PvE dan wel bestek moet in dit geval wel een gedetailleerde (technische) specificatie bevatten.

Gunning tegen de laagste prijs is bij uitstek geschikt voor producten en diensten die de gemeente gedetailleerd kan omschrijven in een bestek of waarvan het kwaliteitsniveau goed kan worden vastgelegd. Inschrijvers kunnen zich dan niet onderscheiden met de inhoud van hun aanbieding, maar alleen met de prijs.

4.3.3.2.2. Economisch meest voordelige inschrijving

Naast prijs formuleert men aanvullende gunningscriteria. Deze kunnen betrekking hebben op het in te kopen product, dienst of werk (zoals kwaliteit, milieuvriendelijkheid, levertijd, technische waarde, esthetische en functionele kenmerken, architectonische waarde etc.) maar bijvoorbeeld ook op beheer en onderhoud daarvan (zoals gebruikskosten, technische bijstand, klantenservice, garantie etc.).

Bij functioneel specificeren is het hanteren van de economisch meest voordelige inschrijving noodzakelijk. Zo prikkelt de gemeente leveranciers bewust om innovatieve oplossingen aan te dragen, zoals vernieuwende ontwerpen en alternatief materiaalgebruik, die de gemeente vervolgens op prijs en kwaliteitsaspecten beoordeelt.

Bij het hanteren van de economisch meest voordelige inschrijving als gunningscriterium is een eenduidige beoordelingsmethodiek een belangrijke voorwaarde. Hierin wordt beschreven hoe de gemeente het belang van de verschillende criteria tegen elkaar gaat afwegen (bijvoorbeeld door het opstellen van een weging op rangorde) en hoe de gemeente individuele offertes op gunningscriteria zal beoordelen (bijvoorbeeld door het toekennen van scores of punten).

De beoordelingsmethodiek dient duidelijk beschreven te zijn. De gunningscriteria moeten **vóóraf** bij de leveranciers bekend worden gemaakt. Transparantie, objectiviteit en het geven van gelijke kansen aan elke inschrijver zijn redenen voor een duidelijke documentatie. Een zekere mate van standaardisatie is daarbij wenselijk.

Gunnen tegen de laagste prijs zal de gemeente beperken tot de inkopen die een hoge mate van standaardisatie kennen en goed technisch te specificeren zijn.

Voor de overige inkopen zal het gunningscriterium de economisch meest voordelige inschrijving worden gehanteerd.

4.3.3.2.3. Gunning onder opschortende voorwaarde (Alcatel - arrest)

Bij het hanteren van het gunningscriterium economisch meest voordelige inschrijving wordt door het ministerie van Binnenlandse Zaken en het Interdepartementaal Over-

legorgaan Europese Aanbestedingsvoorschriften (IOEA) aanbevolen om met de aanbieder van de beste offerte een overeenkomst te sluiten, onder opschortende voorwaarde dat gedurende een bepaalde termijn door belanghebbenden geen gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen het gunningsbesluit.

Hiermee wordt bereikt dat de overeenkomst die tot stand komt door mededeling aan de winnende aanbieder vooralsnog geen werking heeft en die winnaar - in afwachting van eventuele procedures - nog geen nakoming van de gemeente kan vorderen.

De werkwijze die door het ministerie en IOEA wordt aanbevolen is als **bijlage A** bij deze nota gevoegd. Tevens is hierin de vindplaats van voorbeeldformuleringen aangeven.

Bij openbare en Europese aanbestedingen waarbij als gunningscriterium ‘economisch meest voordelige inschrijving’ wordt gehanteerd wordt alleen onder opschortende voorwaarde gegund, een en ander conform de door het ministerie van Binnenlandse Zaken en het IOEA aanbevolen werkwijze.

4.3.4. Omgaan met (regionale / lokale) leveranciers en aannemers

De gemeente Nieuwkoop wil de lokale economie stimuleren. De mogelijkheden om hier in het aanbestedingsbeleid invulling aan te geven zijn beperkt. Voor onderhandse aanbestedingen geldt dat de gemeente zowel lokale als niet-lokale aanbieders zal uitnodigen om offerte uit te brengen. Daarbij geldt uiteraard wel dat die lokale aanbieders redelijkerwijs in staat moeten worden geacht de werkzaamheden uit te voeren of de diensten te leveren. Het aanbestedingsbeleid moet elke schijn van protectionisme vermijden.

Bij een openbare aanbesteding kunnen ook lokale aanbieders inschrijven. Echter, selectie en gunning moet altijd plaatsvinden op grond van objectieve criteria.

Gemeentelijke belangen kunnen worden vertaald in aanvullende eisen in de bestekken en kunnen worden gebruikt bij de product-, leveranciers- of gunningscriteria, maar alleen voor zover er geen strijd is met voormelde beginselen.

5. Aanbesteding

5.1. Algemeen

Het **aanbestedingsbeleid** kan worden gedefinieerd als beleid dat betrekking heeft op de wijze waarop de tactische inkoop van ‘Werken’, ‘Leveringen’ en ‘Diensten’ plaatsvindt, al dan niet vallend onder Europese regelgeving.

Aandachtspunten voor het gemeentelijke aanbestedingsbeleid zijn:

Uniformiteit

De bestaande Europese en nationale regelgeving laat gemeenten een grote beleidsvrijheid bij de inrichting van hun aanbestedingsbeleid. Alleen voor de aanbesteding van ‘Werken’ zijn aanbestedingsreglementen ontwikkeld, die gemeenten in hun beleid van toepassing kunnen verklaren. Voor de aanbesteding van ‘Leveringen’ en ‘Diensten’ zijn geen uniforme landelijke regels van toepassing te verklaren omdat deze (nog) niet bestaan.

Transparantie en objectiviteit

Onder transparantie wordt verstaan het inzichtelijk maken van de aanbestedingsprocedure voor de gegadigden in haar onderdelen en onder objectiviteit wordt verstaan het stellen van heldere en duidelijke criteria voor selectie en gunning.

Proportionaliteit

De transactiekosten voor aanbesteders en inschrijvers moeten in verhouding staan tot de kosten van het aan te besteden werk, levering of dienst. In de voormalige drie gemeenten was het regel dat bij bedragen vanaf circa € 2.500,00 meerdere offertes worden gevraagd, terwijl dit geen verplichting is. In de praktijk blijkt dat het bedrag van € 2.500,00 niet in verhouding staat tot de kosten die gemaakt moeten worden voor ‘Leveringen’ en ‘Diensten’. In paragraaf 5.6.3 ‘Gemeentelijke drempelbedragen’ wordt hierop teruggekomen.

Controle en handhaving

Wanneer een aanbestedingsbeleid ontbreekt of onvoldoende helder is, ontbreekt een duidelijk kader om de rechtmatigheid van de besteding van publieke middelen te kunnen toetsen. Ook dienen klachtprocedures beter geregeld te worden om de rechtspositie van inschrijvers te verbeteren en mogelijke corruptie binnen de overheid te voorkomen.

Eenzijdige oriëntatie op de laagste prijs

Het is in veel gevallen beter te kiezen voor de economisch meest voordelige inschrijving, waarbij ook andere elementen dan prijs in het gunningsproces een rol spelen.

Kennis

Het aanbestedingsrecht is een relatief jong vakgebied voor juristen en de kring van experts op dit terrein is beperkt.

Bij aanbesteden van ‘Werken’, ‘Leveringen’ en ‘Diensten’, moeten de hierna volgende uitgangspunten en randvoorwaarden in acht worden genomen.

5.2. Behoeftestelling

Het vertrekpunt van een aanbesteding is het bestaan van een behoefte. Het is essentieel dat de behoeftestelling helder en allesomvattend is, alvorens daadwerkelijk een aanbestedingsprocedure opgestart wordt. Onduidelijkheden in de behoeftestelling kunnen leiden tot vragen of foutieve aanbiedingen en daarmee tot ernstige vertragingen in de uitvoering en in extreme gevallen zelfs tot het mislukken van een aanbesteding.

De behoeftestelling zal uiteindelijk resulteren in een programma van eisen bij ‘Diensten’ en ‘Leveringen’ of een bestek bij ‘Werken’, waarin onder meer zijn opgenomen de functionele- en technische eisen, de eisen m.b.t. service en onderhoud, (af)levering en specifieke zaken als milieu- en ARBO-eisen.

5.3. Het rammen van de waarde van een ‘Werk’, ‘Dienst’ of ‘Levering’

Een raming is een schatting vooraf, een begroting, een krediet of een taxatie van de waarde van de opdracht om het werk uit te voeren.

De raming kan vastgesteld zijn door het beschikbare budget, het beschikbaar gestelde krediet of door een besteksraming. De besteksraming kan op basis van ervaringscijfers, op basis van een marktverkenning of op basis van een expertisebureau worden vastgesteld. De besteksraming dient zo nauwkeurig mogelijk de werkelijkheid te benaderen. In sommige situaties zal daarom een globale besteksraming niet voldoende zijn maar is een specifieke en uitgewerkte raming vereist.

Het doel van het vaststellen van de raming is tweeledig:

- door het opstellen van de raming kan worden bepaald of er voldoende middelen beschikbaar zijn (gesteld);
- door het opstellen van een raming kan worden bepaald welke aanbestedingsvorm gekozen en uitgevoerd dient te worden en welke aanbestedingsprocedure gevolgd zal worden.

5.4. De aard van de opdracht: ‘Werk’, ‘Levering’ of ‘Dienst’

Om te kunnen bepalen op welke wijze de opdracht aanbesteed dient te worden, wordt allereerst de aanbestedingsvorm bepaald. Voorgenomen opdrachten worden in drie hoofdcategorieën ingedeeld: ‘Werken’, ‘Leveringen’ en ‘Diensten’.

Voor de uitleg van de begrippen ‘Werk’, ‘Levering’ en ‘Dienst’ is aansluiting gezocht bij de begrippen ‘Werk’, ‘Levering’ en ‘Dienst’ van de Europese richtlijn en de omschrijving vanuit de ARW 2005

Onder een **‘Werk’** wordt verstaan: het product van een geheel van bouwkundige of civieltechnische werken dat ertoe bestemd is als zodanig een economische of technische functie te vervullen.

Ondanks bovenstaande omschrijvingen blijft het vaak onduidelijk of er sprake is van een ‘Dienst’, ‘Levering’ of een ‘Werk’. Als vuistregel kan dan ook worden gehanteerd dat wat te maken heeft met onderhoudscontracten aan groen, gebouwen, wegen, bruggen etc., niet te beschouwen is al een ‘Werk’ maar dan is sprake van aanbesteding van een ‘Dienst’. Het aanbesteden van schilderwerk als onderhoudscontract (het schildersbedrijf komt twee keer per jaar langs om te controleren en zonodig bij te werken) is een ‘Dienst’. Wordt daarentegen opdracht gegeven om het hele gebouw te laten schilderen, dan is het een ‘Werk’. Bij het aanbesteden van een ‘Werk’ inclusief het onderhoud is er sprake van een ‘Werk’.

Onder **‘Levering’** wordt verstaan contracten voor de aankoop, het leasen, het huren of in huurkoop nemen (met of zonder koopoptie) van producten.

Het gaat hier bijvoorbeeld over aankoop van kantoorbenodigdheden, aankopen op het gebied van automatisering, het leasen van apparatuur, etc. Naast het kopen, vallen dus ook het plaatsen of installeren van bijvoorbeeld kopieerapparatuur of een koffieautomaat onder ‘Leveringen’.

Onder een **‘Dienst’** wordt verstaan alle overeenkomsten op het gebied van dienstverlening, die niet beschouwd kunnen worden als opdrachten voor levering van materialen. Hieronder vallen bijvoorbeeld onderhoudsdiensten, schoonmaakdiensten, accountantsdiensten, adviesbureaus, vuilnisophaaldiensten, etc.

5.5. Wijze van aanbesteden

De keuze van een bepaalde wijze van aanbesteden wordt mede bepaald door regels van Europees en nationaal recht en het gemeentelijke beleid. Indien de geschatte waarde van de opdracht het door de Europese Commissie vastgestelde grensbedrag overschrijdt, is de regel van de Europese aanbestedingsrichtlijn voor ‘Werken’, ‘Leveringen’ of ‘Diensten’ van toepassing.

Er zijn de navolgende aanbestedingsprocedures

Nationaal:	Europees:
Openbare aanbesteding	Openbare procedure
Openbare aanbesteding met voorafgaande selectie	Niet-openbare procedure
	Concurrentie gerichte dialoog
Onderhandse aanbesteding	Onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking

Onderhandse aanbesteding na selectie	Onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking
	Elektronische veiling
Enkelvoudig onderhands	Prijsvragen voor ontwerpen

Nationaal:

- **Openbare aanbesteding:** op deze aanbesteding kan iedereen inschrijven nadat deze is bekendgemaakt.
- **Openbare aanbesteding met voorafgaande selectie:** bij deze aanbesteding vindt een publicatie plaats, waarna gegadigden zich kunnen aanmelden. Na selectie worden minimaal vijf van hen uitgenodigd een inschrijving te doen.
- **Onderhandse aanbesteding:** is een aanbesteding waarvoor een beperkt aantal, maar tenminste drie gegadigden, tot inschrijving worden uitgenodigd.
- **Onderhandse aanbesteding na selectie:** is een aanbesteding waarbij een beperkt aantal van tenminste drie gegadigden in gelegenheid wordt gesteld deel te nemen aan een selectie, waarna tenminste drie, tot inschrijving kunnen worden uitgenodigd.
- **Enkelvoudig onderhands:** dit is geen aanbesteding maar het aangaan van een overeenkomst. De aanbesteder kan vrij kiezen met wie hij wenst te contracteren.

Daar waar de waarde van een opdracht een keuze tussen meerdere procedures toelaat, dient aan de hand van de inhoudelijke kenmerken van de opdracht, de marktsituatie, de specifieke omstandigheden en het gemeentelijke aanbestedingsbeleid, de keuze voor een procedure te worden gemaakt.

Europees:

- **Openbare procedure (Europees):** op deze aanbesteding kan iedereen inschrijven nadat deze is bekend gemaakt.
- **Niet-openbare procedure (Europees):** bij deze aanbesteding vindt een publicatie plaats, waarna gegadigden zich kunnen aanmelden. Na selectie wordt een aantal van hen uitgenodigd een inschrijving te doen.
- **Concurrentie gerichte dialoog (Europees):** een aanbesteding die algemeen bekend wordt gemaakt, waaraan ondernemers mogen verzoeken deel te nemen en waarbij de aanbesteder een dialoog voert met de tot de procedure toegelaten ondernemers, ten einde een of meer oplossingen te zoeken die aan de behoeften van de aanbesteder beantwoorden en op grond waarvan de geselecteerde ondernemers zullen worden uitgenodigd om in te schrijven.
- **Onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking (Europees):** is een aanbestedingsprocedure die algemeen bekend wordt gemaakt, waarna iedereen zich als gegadigde kan aanmelden en waarna de aanbesteder in onderhandeling met een aantal gegadigden de contractuele voorwaarden vaststelt. Alleen toepasbaar onder bepaalde voorwaarden.
- **Onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking (Europees):** is een aanbestedingsprocedure waarbij de aanbesteder, in onderhande-

ling met een aantal zelf gekozen gegadigden, de contractuele voorwaarden vaststelt. Alleen toepasbaar onder bepaalde voorwaarden.

- **Elektronische veiling (Europees):** is een elektronisch proces waarbij na de eerste volledige beoordeling van de inschrijvingen een veiling plaatsvindt. In deze veiling dingen de inschrijvers via prijsverlagingen of, bij toepassing van de economisch meest voordelige inschrijving, presentatie van nieuwe waarden voor bepaalde elementen van de inschrijving mee naar een opdracht. Bij keuze voor de economisch meest voordelige inschrijving kan men aldus met behulp van een totale kostenformule tot de vereiste kwantificering van de biedingen komen.
- **Prijsvragen voor ontwerpen (Europees):** aanbestedingsprocedure die er toe moet leiden de gemeente een plan of ontwerp te verschaffen op basis van mededinging ('Diensten').

Bij opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger dan het grensbedrag van de **Europese Richtlijn**, bestaat er keuzevrijheid tussen de **openbare** procedure en de **niet-openbare** procedure, de laatste wordt ook wel genoemd de procedure met voorafgaande selectie. Het grote verschil tussen beide procedures wordt veroorzaakt, doordat de openbare procedure zich in één fase (na publicatie dienen belangstellenden direct een offerte in) voltrekt, terwijl de niet-openbare procedure een selectiefase (aanmelding na publicatie) en een gunningsfase (indienen offerte) onderscheidt.

De keuze tussen beide procedures, is sterk afhankelijk van de **aard van de opdracht** en de **situatie op de markt**. Indien het een meer gecompliceerde opdracht betreft of een zeer groot aantal aanbiedingen te verwachten is, ligt een keuze voor de niet-openbare procedure voor de hand. Dat geldt ook voor inhoudelijk gevoelige opdrachten of opdrachten waarbij door de aanbieder relatief hoge (voorbereidings) kosten gemaakt moeten worden. Via de **voorselectie** wordt dan een beperkt aantal (tussen 5 en 20) potentiële uitvoerders uitgenodigd, een offerte in te dienen.

Bij een relatief eenvoudige opdracht en een groot doch overzichtelijk marktaanbod, is de openbare procedure meer geschikt.

Uitwerkingen van de procedures van het Europese aanbestedingsrecht zijn opgenomen in katern 4, EG aanbesteden.

5.6. De financiële (drempelbedragen) toets

5.6.1. Drempelbedragen

Nadat de aanbestedingsvorm ('Werken', 'Leveringen' of 'Diensten') is vastgesteld, wordt vervolgens naar de totale (geraamde) waarde gekeken. Aan de hand van de kostenraming, die getoetst wordt aan de vastgestelde drempelbedragen (zie hieronder) kan worden vastgesteld, welke aanbestedingswijze van toepassing is.

Aanbestedingsvorm	'Werken'	'Leveringen'	'Diensten'	Opmerkingen
Europees	vanaf € 5.278.000,00	vanaf € 211.000,00	vanaf € 211.000,00	De drempelbedragen worden eens per twee jaar herzien
Openbaar	van € 500.000,00 tot € 5.278.000,00	van € 90.000,00 tot € 211.000,00	van € 90.000,00 tot € 211.000,00	publicatie
Openbare aanbesteding met voorafgaande selectie	van € 500.000,00 tot € 5.278.000,00	van € 90.000,00 tot € 211.000,00	van € 90.000,00 tot € 211.000,00	Minimaal vijf offertes + publicatie
Onderhandse aanbesteding	van € 100.000,00 tot € 500.000,00	n.v.t.	n.v.t.	Minimaal vijf offertes
Onderhandse aanbesteding na selectie	van € 100.000,00 tot € 500.000,00	n.v.t.	n.v.t.	Minimaal vijf offertes
Onderhandse aanbesteding	van € 20.000,00 tot € 100.000,00	van € 10.000,00 tot € 90.000,00	van € 10.000,00 tot € 90.000,00	Minimaal drie offertes
Onderhandse aanbesteding na selectie	van € 20.000,00 tot € 100.000,00	van € 10.000,00 tot € 90.000,00	van € 10.000,00 tot € 90.000,00	Minimaal drie offertes
Enkelvoudig onderhands	tot € 20.000,00	tot € 10.000,00	tot € 10.000,00	Voorkeur voor meerdere offertes, is echter geen verplichting

De genoemde Europese drempelwaarden in euro's zoals deze van 1 januari 2006 tot en met 31 december 2007 gelden. Genoemde bedragen zijn exclusief BTW.

5.6.2. Europese drempelbedragen

Om te kunnen bepalen of een opdracht boven of onder het Europese drempelbedrag uitkomt, dient volgens het ministerie van Economische Zaken rekening te worden gehouden met het volgende:

- De geschatte waarde van een incidentele aanschaffing, of wanneer opdrachten een zekere regelmatigheid vertonen of bestemd zijn gedurende een bepaalde periode te worden hernieuwd: het verbruik respectievelijk het aanschafbedrag van soortgelijke geplaatste opdrachten gedurende 12 kalendermaanden daaraan voorafgaand of indien de (raam) contractperiode langer is, gedurende de gehele duur van het contract;
- Wanneer sprake is van opties, moeten de opties in aanmerking worden genomen bij de berekening;
- Wanneer een overheidsopdracht voor homogene 'Leveringen', 'Werken' of 'Diensten' in percelen (deelopdrachten) is verdeeld, dient de geraamde waarde van alle percelen samen in aanmerking te worden genomen;
- Voor opdrachten voor diensten waarvoor geen totale prijs is vastgelegd, geldt voor het geraamde bedrag van de opdracht de volgende berekeningsgrondslag:
 - bij opdrachten met een vaste looptijd die gelijk is aan of korter dan 48 maanden, de totale waarde voor de gehele looptijd;
 - bij opdrachten van onbepaalde duur of waarvan de looptijd langer is dan 48 maanden, het maandelijks te betalen bedrag vermenigvuldigd met 48.
- Voor opdrachten voor leasing, huur of huurkoop van producten wordt de geraamde waarde van de opdracht berekend op de volgende grondslag:
 - bij opdrachten met een vaste looptijd, de totale waarde voor de gehele looptijd wanneer die ten hoogste 12 maanden bedraagt, dan wel de to-

- o bij opdrachten voor onbepaalde duur of waarvan de looptijd niet kan worden bepaald, het maandelijks te betalen bedrag vermenigvuldigd met 48.
- Voor opdrachten voor de uitvoering van werken wordt voor de berekening van de bedragen ook de geraamde waarde in aanmerking genomen van de voor de uitvoering van het werk noodzakelijke goederen welke door de gemeente ter beschikking van de aannemer worden gesteld.

Opdrachten mogen niet (in tijd) worden gesplitst om aldus de Europese regelgeving te ontduiken. Als deelopdrachten een (functionele) eenheid vormen, dient de waarde van de deelopdrachten bij elkaar te worden opgeteld.

De voorgaande informatie is zeker niet uitputtend. Er zijn een flink aantal uitzonderingen en randvoorwaarden.

5.6.3. Gemeentelijke drempelbedragen

De te hanteren aanbestedingsmethode is in beginsel afhankelijk van de geraamde waarde van de opdracht. Bij het kiezen van de drempelbedragen geldt, dat naarmate de gemeente concurrentiestelling hoger waardeert, de drempelbedragen voor openbaar en onderhands aanbesteden lager komen te liggen. Bovendien schept een openbare aanbestedingsprocedure in principe de beste waarborgen tegen fraude, omkoping en discriminatie van leveranciers.

De te hanteren drempelbedragen, die in bovengenoemd schema zijn genoemd, gebaseerd op:

- wettelijk voorgeschreven drempelbedragen voor Europese aanbestedingen;
- jurisprudentie;
- proportionaliteit;
- informatie bij vergelijkbare gemeenten.

5.7. Afwijkingen van drempelbedragen

Afwijkingen van bovengenoemde gemeentelijke drempelbedragen zal binnen de gemeente Nieuwkoop alleen in uitzonderlijke gevallen te worden toegestaan. Voor aanbesteding van opdrachten boven de Europese drempelbedragen gelden de uitzonderingen als vermeld in de betreffende richtlijnen.

Afwijking van de gemeentelijke drempelbedragen kan alleen worden toegestaan wanneer:

- a. Overduidelijk is dat er slechts één of een paar leveranciers zijn die de betreffende opdracht kan of kunnen uitvoeren. Doorgaans gaat dit om zeer specialistisch werk. In dat geval kan worden volstaan met het uitnodigen van de betreffende leveranciers. Ook kan het gaan om een opdracht die om artistieke rede-

- nen of om redenen van bescherming van alleen rechten (auteurs- of octrooi-rechten) slechts aan een bepaalde onderneming kan worden toevertrouwd.
- b. Bij dwingende spoed, als gevolg van gebeurtenissen die door de gemeente niet konden worden voorzien. Die omstandigheden mogen in geen geval aan de gemeente te wijten zijn.
 - c. Het aanvullende ‘Diensten’/‘Werken’ betreft die niet in het oorspronkelijk gegunde project/ontwerp of in het eerste contract waren opgenomen en die als gevolg van onvoorziene omstandigheden voor de uitvoering van het daarin omschreven ‘Werk’/‘Dienst’ noodzakelijk zijn geworden,
 - o wanneer deze werken/diensten uit technisch of economisch oogpunt niet zonder overwegende bezwaren voor de gemeente van de hoofdpdracht kunnen worden gescheiden, of
 - o wanneer deze werken/diensten, hoewel zij van de uitvoering van de oorspronkelijke opdracht kunnen worden gescheiden, voor de vervolmaking ervan strikt noodzakelijk zijn,
 mits het gezamenlijke bedrag van de voor de aanvullende werken/diensten geplaatste opdrachten niet hoger is dan 50% van het bedrag van de hoofdpdracht.
 - d. Het door de oorspronkelijke leverancier/dienstverlener verrichte aanvullende leveringen betreft die ofwel zijn bestemd voor gedeeltelijke vernieuwing van leveringen of installaties voor courant gebruik, ofwel voor de uitbreiding van bestaande leveringen of installaties, als de verandering van leverancier de gemeente ertoe zou verplichten apparatuur aan te schaffen waarbij een andere techniek wordt toegepast, zodat bij gebruik en onderhoud ervan onverenigbaarheid ontstaat of zich onevenredige technische moeilijkheden voordoen.

Of afwijking van de gemeentelijke drempelbedragen in een concreet geval is toegestaan, is ter beoordeling van het college van burgemeester en wethouders.

Afwijking van de gemeentelijke drempelbedragen wordt (in ieder geval) niet toegestaan wanneer:

- a. Sprake is van tijdgebrek door een slechte planning (tenzij bijzondere spoed, zie hierboven). M.a.w. in de planning dient voldoende rekening te worden gehouden met de proceduretijd. Door bijtijds de aanbestedingsconsequenties van een opdracht te onderkennen, kan tijdgebrek worden voorkomen. Al bij het vaststellen van de begroting zouden de consequenties van mogelijk te voeren aanbestedingsprocedures moeten worden gezien.
- b. (Ingeval een openbare aanbesteding is voorgeschreven) als argument voor afwijking wordt aangevoerd dat met het aanpassen van het bestek of Programma van Eisen ten behoeve van een openbare aanbesteding meer tijd en kosten zijn gemoeid. Bij het bepalen van de drempelbedragen is dit nadeel al meegewogen.
- c. De wens bestaat om de opdracht innovatief aan te besteden. Als een opdracht die zich daarvoor leent innovatief kan worden aanbesteed en het gemeentelijke aanbestedingsbeleid in verband met de omvang van de opdracht een openbare aanbesteding voorschrijft, dient al in de selectiefase de openbaarheid te worden gezocht. De gemeente gebruikt de openbare aanbestedingsprocedure in dat geval slechts voor het vinden van de meest geschikte gegadigde (zie elders in deze notitie).

Afhankelijk van de marktsituatie kan het handig zijn om ook bij een bedrag lager dan de aangegeven drempels bijvoorbeeld toch openbaar aan te besteden. Een zwaardere vorm van aanbesteding mag, uiteraard passend binnen de regelgeving, altijd. Een lichtere vorm niet.

6. Overige aspecten

6.1. Nationaal dwingend uniform aanbestedingskader

Het Kabinet heeft naar aanleiding van de bevindingen van de enquêtecommissies bouwfraude als actie benoemd: het invoeren van een dwingend uniform aanbestedingskader voor alle overheidsopdrachten voor 'Leveringen', 'Diensten' en 'Werken', dat gaat gelden voor opdrachten boven en onder de Europese drempelwaarden. Indien/zodra dit dwingende aanbestedingskader daadwerkelijk zal worden ingevoerd, zal het gemeentelijke aanbestedingsbeleid hierop moeten worden aangepast.

6.2. Bestekken en uniforme administratieve voorwaarden

6.2.1. Bestek

Een gedegen bestek voorkomt onnodige vertraging tijdens de uitvoering van de aanbestedingsprocedure. Als geen gedegen bestek is opgesteld, leidt dit tot vragen en onduidelijkheden bij gegadigden en kan dit zelfs tot gevolg hebben dat een aanbesteding mislukt (hetzelfde geldt overigens ook voor het opstellen van een PvE). Het gebruik van standaardbestekken, zoals het RAW-bestek voor de grond- water- en wegebouw en het STABU-bestek voor de woning- en utiliteitsbouw, verkleint de risico's op fouten.

6.2.2. Uniforme administratieve voorwaarden

6.2.2.1. UAV 1989

De Uniforme Administratieve Voorwaarden 1989 (UAV 1989) is een standaardregeling die de verhouding tussen opdrachtgever en opdrachtnemer tijdens de uitvoeringsfase regelt. Volgens de VNG verdient het aanbeveling om de UAV 1989 in de bestekken van toepassing te verklaren.

In een aantal bepalingen van de UAV 1989 wordt ten nadele van de opdrachtgever afgeweken van de regeling uit het Burgerlijk Wetboek. Bovendien is voor een aantal onderwerpen afwijking dan wel aanvulling van de UAV 1989 wenselijk.

In bijlage C is aangegeven ten aanzien van welke bepalingen en onderwerpen uit de UAV 1989 afwijkingen en aanvullingen in het bestek en de overeenkomst met de aannemer dienen te worden bedongen.

Bij voorkeur wordt gebruik gemaakt van standaardbestekken en bij de niet-Europese aanbesteding van 'Werken' wordt het UAV 1989 in de bestekken van toepassing verklaard, met inachtneming van de afwijkingen van en aanvullingen op de UAV 1989, genoemd in bijlage C.

Voor de aanbesteding van ‘Leveringen’ en ‘Diensten’ zullen nog gemeentelijke algemene inkoopvoorwaarden worden vastgesteld. Deze algemene inkoopvoorwaarden zullen onderdeel uitmaken van het nog vast te stellen inkoophandboek.

6.2.2.2. UAV-GC (Geïntegreerde contractvormen) 2005 bij innovatief aanbesteden

Ingeval de opdrachtnemer zowel ontwerp- als uitvoeringswerkzaamheden dient te verrichten, zoals in turnkey- en design & constructcontracten, verschuift een substantieel deel van de ontwerpbeslissingen naar de opdrachtnemer. Vergeleken met het traditionele contract heeft deze verschuiving consequenties voor de inhoud daarvan.

Bij een traditioneel contract, gebaseerd op de UAV 1989, stelt de opdrachtgever aan de hand van het definitieve ontwerp zijn uitvoeringsontwerp op (bijvoorbeeld het bestek), terwijl bijvoorbeeld bij een turnkeyproject de opdrachtgever zich beperkt tot een Programma van Eisen met functionele specificaties van het werk.

Voor deze passieve betrokkenheid van de opdrachtgever bieden de UAV-GC 2005 variabele mogelijkheden. De UAV-GC 2005 zijn ontwikkeld door stichting CROW. De VNG is in het bestuur van deze stichting vertegenwoordigd.

De tekst van de UAV-GC 2005 en meer informatie over toepassing van de UAV-GC 2005 is te vinden op www.uavgc.nl.

Voor opdrachten die zich lenen voor innovatief aanbesteden op het gebied van werken wordt toegestaan dat het UAV-GC 2005 in plaats van het UAV 1989 wordt toegepast.

6.3. Aanbesteding van infrastructurele werken (Scala-arrest)

In het Scala-arrest is bepaald dat een private grondeigenaar moet meewerken aan een Europese aanbesteding van infrastructurele werken van een bouwproject, indien de kosten hiervan het drempelbedrag van de richtlijn werken overschrijden. Als de private grondeigenaar niet bereid is zijn medewerking te verlenen aan een dergelijke aanbestedingsprocedure, is dat naar mening van de VNG een grondslag voor onteigening.

6.4. Wet Ketenaansprakelijkheid

Hoofdbeginsel van de Wet Ketenaansprakelijkheid is dat de aannemer aansprakelijk is voor het niet afdragen van sociale premies en loonbelasting door onderaannemers.

Ook opdrachtgevers kunnen aansprakelijk worden gesteld op basis van de Wet Ketenaansprakelijkheid. Dit kan aan de orde zijn indien de opdrachtgever zich kwalificeert als een zogenaamde ‘eigenbouwer’. Dit is een opdrachtgever die in het kader van haar normale werkzaamheden een werk van stoffelijke aard uitvoert. Het is niet noodzakelijk dat een eigenbouwer de werkzaamheden zelf uitvoert.

Indien de werkzaamheden door een derde worden uitgevoerd en de eigenbouwer hierover de algemene leiding uitoefent, wordt dit ook aangemerkt als ‘zelf uitvoeren’.

Een uitzondering geldt voor werkzaamheden die door een overheidsinstelling worden uitgevoerd en die behoren tot de specifieke overheidstaak, bijvoorbeeld aanleg en onderhoud van wegen, rioleringen en watergangen in het openbare gebied. Het bouwrijp maken is bijvoorbeeld geen specifieke overheidstaak.

Het risico van aansprakelijkheidstelling kan worden beperkt door het volgende in acht te nemen:

- De gemeente kan bij de selectie van een aannemer een zogenaamde verklaring over het betalingsgedrag van de Belastingdienst en/of bedrijfsvereniging eisen. De Belastingdienst en bedrijfsverenigingen geven desgevraagd een verklaring af waarin vermeld wordt in hoeverre de aannemer zijn verplichting tot afdracht van loonbelasting, premie volksverzekering en premie werknemersverzekering is nagekomen. Deze verklaring is een momentopname en is geen vrijwaring van aansprakelijkheidstelling. De gemeente kan bijvoorbeeld in haar selectiecriteria aangeven dat aannemers van gunning kunnen worden uitgesloten indien zij geen verklaring over het betalingsgedrag kunnen overleggen.
- In de aannemingsovereenkomst kan een beding worden opgenomen waarin controle op de boekhouding door de gemeente wordt toegestaan.
- De gemeente kan in de aannemingsovereenkomst bedingen dat de aannemer voor het inschakelen van onderaannemers de goedkeuring van de gemeente nodig heeft en dat de aannemer alle rechten die de gemeente heeft zijnerzijds in de onderaannemingsovereenkomst bedingt.
- De gemeente kan in de aannemingsovereenkomst bedingen dat de aannemer en onderaannemers het voor de Belastingdienst en de bedrijfsvereniging bestemde gedeelte van de loonsom, welke deel uitmaakt van de aanneemsom, op een geblokkeerde rekening stort. Dit betreft een zogenaamde G-rekening. Het voordeel van een G-rekening is dat er een vermoeden van betaling ontstaat, waardoor de bewijslast bij de Belastingdienst/bedrijfsvereniging komt te liggen in plaats van bij de gemeente. Voorwaarde is wel dat de gemeente in de aannemingsovereenkomst heeft bedongen dat de aannemer gebruik dient te maken van een G-rekening, dat elke doorstorting van deze rekening door de gemeente wordt goedgekeurd en dat de aannemer een zelfde beding opneemt in onderaannemingsovereenkomsten.

Het bedingen van een controlemogelijkheid op de boekhouding en het storten van een bepaald saldo op de G-rekening zijn mogelijkheden die praktisch echter niet altijd wenselijk en/of uitvoerbaar zijn (een hoop administratieve rompslomp). Bovendien is misbruik van een G-rekening niet te voorkomen en kan de Belastingdienst/bedrijfsvereniging het vermoeden van betaling (zie hierboven) in een aantal situaties weerleggen.

Het eisen van een betalingsverklaring van de Belastingdienst en/of bedrijfsvereniging en de goedkeuring voor het inschakelen van onderaannemers zijn mogelijkheden die eenvoudig te realiseren zijn.

Bij de selectie van aannemers wordt in ieder geval een verklaring over het betalingsgedrag geëist.

In de aannemingsovereenkomst wordt bedongen dat de aannemer steeds op eerste verzoek van de gemeente aan haar een afschrift verschaft van de verklaringen over zijn betalingsgedrag bij de bedrijfsvereniging en de Belastingdienst, dat

voor het inschakelen van onderaannemers goedkeuring van de gemeente is vereist en dat de aannemer alle rechten die de gemeente heeft zijnerzijds in de onderaannemingsovereenkomst bedingt.

Ingeval het gebruik van een G-rekening wenselijk wordt geacht, wordt in de betreffende aannemingsovereenkomst de als bijlage B bij deze notitie gevoegde voorwaarden (artikelen) standaard opgenomen.

Bijlage A: Aanbevolen werkwijze gunning onder opschortende voorwaarde (Alcatel-arrest)

De aanbevolen werkwijze is:

- De gemeente stuurt direct na de keuze en gelijktijdig met de gunningsbrief (onder opschortende voorwaarde) aan iedere afgewezen inschrijver standaard (en niet pas nadat daartoe een schriftelijk verzoek is ontvangen) een afwijzingsbrief waarin opgenomen een korte motivering voor de reden voor afwijzing, de kenmerkende en relatieve voordelen van de uitgekozen offerte en de naam van de begunstigde. Hierdoor is de afgewezen inschrijver in staat te beoordelen of het voor hem zinvol is om een rechtsmiddel in te stellen zonder dat hij daartoe eerst een schriftelijk verzoek moet indienen. Voorts verzoekt de gemeente betrokkenen om binnen een bepaalde termijn schriftelijk mede te delen of zij actie tegen deze beslissing zullen ondernemen, en zo ja om een kopie van de inleidende dagvaarding mee te zenden.
- De gestelde reactietermijn dient redelijk te zijn. In beginsel bepaalt de gemeente zelf wat redelijk is. Naar mening van het IOEA zou een dergelijke termijn tot tenminste 15 dagen na dagtekening van de schriftelijke mededeling moeten lopen. Afhankelijk van de opdracht (inhoud, aantal of de bekendheid van de inschrijvers of al gerezen problemen tijdens de procedure), de gevolgde aanbestedingsprocedure of de gekozen geschillenbeslechtsingsprocedure kan de gemeente voor een langere of kortere termijn kiezen. Als het UAR 2001 van toepassing is verklaard, hebben betrokkenen 3 maanden de gelegenheid om een geschil bij de burgerlijke rechter aanhangig te maken.
- Binnen de –in de brief vermelde- termijn kan een verliezer, al dan niet na navraag bij de gemeente waarom de opdracht niet aan hem werd gegund, een kort geding of een spoedprocedure tegen die beslissing aanspannen. In het geval er (gerechtelijke) stappen worden ondernomen adviseert het IOEA in ieder geval de uitspraak in kort geding of spoedprocedure af te wachten (tenzij zeer dringende omstandigheden zich hiertegen verzetten). Vervolgens moet de gemeente naar bevind van zaken handelen omdat niet in alle gevallen gevegd kan worden dat de gemeente ook de uitspraak in hoger beroep (kort geding) of de bodemprocedure afwacht. Indien de gemeente ondanks een in gang gezette (gerechtelijke) aktie de uitvoering van de aanbestedingsprocedure of van het contract voortzet moet zij rekening houden met een eventueel risico van schadeclaims.

Op de website van het ministerie van Economische Zaken

www.europeseaanbestedingsrichtlijnen.nl is een nadere uitwerking opgenomen van de aanbevolen handelswijze (“best practice Alcatel”), zoals voorbeeldformuleringen in het aanbestedingsdocument, in de brief voor mededeling van het gunningsbesluit en in het contract.

Bijlage B: Voorwaarden in aannemingsovereenkomst gebruik G-rekening

Deze voorwaarden (artikelen) standaard in een aannemingsovereenkomst opnemen ingeval het gebruik van een G-rekening wenselijk wordt geacht:

1. De gemeente heeft steeds het recht de door de aannemer over de verrichte werkzaamheden af te dragen sociale premies, BTW en loonbelasting inclusief premies volksverzekering, waarvoor de gemeente als eigenbouwer op grond van de Wet Ketenaansprakelijkheid hoofdelijk aansprakelijk zou kunnen zijn, aan aannemer te betalen, door storting op diens geblokkeerde rekening in de zin van de Wet Ketenaansprakelijkheid.
2. Onverminderd het in artikel 1 bepaalde is de gemeente te allen tijde bevoegd om de in het vorige lid bedoelde bedragen van de aanneemsom in te houden en namens aannemer rechtstreeks aan de betrokken bedrijfsvereniging respectievelijk de ontvanger der directe belastingen te voldoen.
3. In de gevallen als bedoeld in de artikelen 1 en 2 is de gemeente door betaling hiervan tegenover aannemer gekweten, voor zover het deze bedragen betreft.

Bijlage C: Afwijkingen en aanvullingen op de UAV 1989

Waarschuwingsplicht

Op grond van het bepaalde in de UAV 1989 is de aannemer verplicht om de gemeente te waarschuwen wanneer de afstemming tussen ontwerp en bodemgesteldheid een fout bevat, maar een verplichting om te waarschuwen tegen een gebrek in of ongeschiktheid van de bouwgrond zelf is hierin niet te lezen.

Daarom wordt in het bestek en de overeenkomst de volgende bepaling opgenomen:

‘In afwijking van het bepaalde in paragraaf 6 lid 14 van de UAV 1989 is de aannemer ook verplicht om de gemeente te waarschuwen tegen gebreken of ongeschiktheid van de grond waarop de gemeente het werk laat uitvoeren’.

In de overeenkomst wordt ook de volgende bepaling opgenomen:

‘De aannemer heeft zich, voor zover hem daartoe gelet op zijn vakmanschap en bekendheid met de plaatselijke omstandigheden redelijkerwijs de tijd en de mogelijkheden beschikbaar waren, op de hoogte gesteld van de hem door de gemeente c.q. de directie ter beschikking gestelde gegevens. De aannemer heeft zich ervan overtuigd dat hij een zo compleet mogelijk beeld heeft verworven van de voor de uitvoering van het werk van belang zijnde omstandigheden, werkterrein, en de invloed daarop van weer en bodemgesteldheid daaronder begrepen’.

Paragraaf 2 lid 5 en paragraaf 6 lid 14 van de UAV 1989 verplichten de aannemer alleen dan tot het geven van een waarschuwing wanneer het gaat om ‘klaarblijkelijke’ fouten of gebreken in wat van de gemeente afkomstig is. Deze verplichting wijkt ten nadele van de gemeente af van wat hierover in het Burgerlijk Wetboek is geregeld. Daarom wordt in het bestek en de overeenkomst de volgende bepaling opgenomen:

‘Paragraaf 2 lid 5 en paragraaf 6 lid 14 van de UAV 1989 zijn van toepassing, met dien verstande dat voor ‘klaarblijkelijk zodanige’ en ‘klaarblijkelijke tegenstrijdigheid’ dient te worden gelezen respectievelijk: ‘zodanige’ en ‘tegenstrijdigheid’.

Bestekswijzigingen

Hoewel bestekswijzigingen volgens paragraaf 36 van de UAV 1989 schriftelijk moeten worden opgedragen, laat het gemis van een schriftelijke opdracht volgens paragraaf 36 lid 5 van de UAV 1989 de aanspraken van de aannemer voor verrekening van meerwerk onverlet.

Daarom wordt in het bestek en de overeenkomst de volgende bepaling opgenomen:

‘Bestekswijzigingen als bedoeld in paragraaf 36 van de UAV 1989 kunnen slechts door de gemeente worden opgedragen. Als grondslag voor de verrekening van meer en minder werk op basis van bestekswijzigingen als bedoeld in paragraaf 36 lid 4 van de UAV 1989 geldt de inschrijfbegroting van de aannemer die in kopie aan de aanneemovereenkomst is gehecht.

In afwijking van paragraaf 36 lid 5 van de UAV 1989 heeft de aannemer geen aanspraak op verrekening van meerwerk als een opdracht tot bestekwijziging niet schriftelijk aan de aannemer is opgedragen. Een opdracht tot bestekwijziging kan ook uit een verslag van een bouwvergadering blijken, mits het betreffende verslag door de gemeente is opgesteld.

Gebrek

Ten aanzien van verborgen gebreken geldt op grond van paragraaf 12 lid 4 van de UAV 1989 een vervaltermijn van 5 jaren, te rekenen vanaf de dag van oplevering, terwijl de vordering wegens een gebrek in het opgeleverde werk volgens het Burgerlijk Wetboek pas verjaart door verloop van 20 jaren na oplevering ingeval van bouwwerken en door verloop van 10 jaren na oplevering van andere gevallen.

Bovendien dient de gemeente volgens de UAV 1989 binnen een redelijke termijn na ontdekking van het verborgen gebrek klagen, terwijl de vordering wegens een verborgen gebrek volgens het Burgerlijk Wetboek verjaart door verloop van 2 jaren nadat de opdrachtgever heeft geprotesteerd.

Tenslotte is in paragraaf 12 lid 2 b van de UAV 1989 bepaald dat een gebrek slechts dan als een verborgen gebrek is aan te merken indien het ondanks nauwkeurig toezicht tijdens de uitvoering dan wel bij opnemings van het werk door de directie redelijkerwijs niet onderkend had kunnen worden.

Op juridische gronden wordt paragraaf 12 van de UAV 1989 uitgesloten en vervangen door:

‘De gemeente mag te allen tijde rekenen op een deugdelijke prestatie en op de afwezigheid van verborgen gebreken. De oplevering bevrijdt de aannemer nimmer van aansprakelijkheid voor verborgen gebreken, waaronder wordt verstaan: gebreken die feitelijk niet gesignaleerd zijn bij de oplevering. Door of namens de gemeente uitgeoefend toezicht strekt niet ter bescherming van de aannemer.’

Aanneemsom en prijsrisico

Om verhoging van de aanneemsom als gevolg van prijsstijgingen van lonen en materialen uit te sluiten, wordt in het bestek en de overeenkomst de volgende bepaling opgenomen:

‘Onder kostenverhogende omstandigheden als bedoeld in paragraaf 47 van de UAV 1989 worden in ieder geval niet verstaan prijsverhogingen van lonen en materialen. Verhoging van de aanneemsom ten gevolge van prijsstijgingen van lonen en materialen is uitgesloten. Het risico van dergelijke prijsstijgingen ligt bij de aannemer.’

Op grond van het Burgerlijk Wetboek kan de aannemer ingeval van door de gemeente gewenste toevoegingen of veranderingen in het overeengekomen werk slechts dan een verhoging van de prijs vorderen, wanneer hij de gemeente tijdig heeft gewezen op de noodzaak van een daaruit voortvloeiende prijsverhoging, tenzij de gemeente die noodzaak uit zichzelf had moeten begrijpen.

De UAV verplichten de aannemer lang niet in alle gevallen om de gemeente te wijzen op de noodzaak van een prijsverhoging, laat staan dat op zo'n verhoging geen aanspraak kan worden gemaakt bij het niet gewezen hebben op die noodzaak.

Daarom wordt in het bestek en de overeenkomst de volgende bepaling opgenomen:

‘Zowel in gevallen als bedoeld in paragraaf 6 lid 15 van de UAV 1989 als in andere gevallen waarin sprake is van door de gemeente gewenste toevoegingen of veranderingen in het overeengekomen werk, kan de aannemer slechts dan een verhoging in de prijs vorderen, wanneer hij de gemeente tijdig heeft gewezen op de noodzaak van een daaruit voortvloeiende prijsverhoging, tenzij de gemeente die noodzaak uit zichzelf had moeten begrijpen’.

Onderaannemers

In paragraaf 6 lid 26 van de UAV 1989 is bepaald dat de aannemer bij de uitvoering van het werk gebruik mag maken van onderaannemers indien hij daarvoor schriftelijke goedkeuring van de directie heeft gekregen. Ingeval de gemeente niet zelf directie voert, wordt in het bestek en de overeenkomst de volgende bepaling opgenomen:

‘In afwijking van paragraaf 6 lid 26 van de UAV 1989 mag de aannemer bij uitvoering van het werk slechts gebruik maken van onderaannemers indien hij daarvoor schriftelijke goedkeuring van de gemeente heeft gekregen’.

Goedkeuring oplevering

In aanvulling op paragraaf 9 en paragraaf 11 van de UAV 1989 wordt voor wat betreft goedkeuring van de oplevering in het bestek en de overeenkomst de volgende bepaling opgenomen:

‘Het werk zal alleen dan overeenkomstig paragraaf 9 dan wel paragraaf 11 lid 6 van de UAV 1989 worden goedgekeurd indien de aannemer heeft voldaan aan de volgende verplichtingen:

- *ter handstelling aan de directie of de gemeente van de in paragraaf 22 van de UAV 1989 bedoelde garantieverklaringen;*
- *overlegging van de in het bestek omschreven handleidingen en gebruiksaanwijzingen, en eventuele revisietekeningen;*
- *overlegging van de in het bestek omschreven goedkeurende verklaringen van nutsbedrijven en overheidsinstanties en eventuele keuringsrapporten’.*

Beëindiging in onvoltooide staat

Op grond van paragraaf 14 is de gemeente bevoegd om de aannemer opdracht te geven om het werk in onvoltooide staat te beëindigen. Het Burgerlijk Wetboek kent een vergelijkbare regeling (opzegging). In paragraaf 14 van de UAV 1989 wordt de gemeente verplicht tot vergoeding van kosten die de aannemer als gevolg van de niet-voltooiing heeft moeten maken, terwijl deze kosten op grond van de regeling in het Burgerlijk Wetboek voor rekening van de aannemer blijven.

Daarom wordt in het bestek en de overeenkomst de volgende bepaling opgenomen:

‘In afwijking van paragraaf 14 van de UAV 1989 heeft de aannemer geen aanspraak op vergoeding van kosten die hij als gevolg van de niet-voltooiing heeft moeten maken, tenzij sprake is van een situatie als bedoeld in paragraaf 14 lid 8’.

Arbitrage

In de UAV 1989 is een arbitrageregeling opgenomen. Geschillen dienen volgens de UAV 1989 te worden voorgelegd aan de Raad van Arbitrage voor de Bouw. Echter in die Raad van Arbitrage zijn de opdrachtgevers niet vertegenwoordigd. De raad is

voornamelijk samengesteld uit vertegenwoordigers van de bouwsector en de leden worden benoemd door de minister van Verkeer en Waterstaat. De schijn van belangenverstrengeling is hiermee snel gewekt. Daarom wordt in het bestek en de overeenkomst de volgende bepaling opgenomen:

‘In afwijking van paragraaf 49 van de UAV 1989 zullen alle geschillen worden voorgelegd aan de gewone rechter’.

RAW - bestek

Indien en voor zover bovenstaande afwijkingen van en aanvullingen op de UAV 1989 al in een RAW-bestek worden geregeld, hoeven de betreffende afwijkingen en aanvullingen bij toepassing van een RAW-bestek vanzelfsprekend niet nogmaals (dubbelop) te worden bedongen.